

Міністерство освіти і науки України
Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира
Винниченка

«Затверджено»
наказом ректора № 92/1-ун
від 01.08.2017р.

ІНСТРУКЦІЯ № 148
З ОХОРОНИ ПРАЦІ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ І ВИРОБНИЧОЇ
ПРАКТИКИ

I. Загальні положення.

1. Наказом по університету визначається порядок організації і проведення практики, затверджується списки студентів, керівників практики, оформляється заявка на практику, розробляються заходи по створенню необхідних умов студентам-практикантам на робочих місцях, по охороні праці і попередженню нещасних випадків, по контролю за виконанням студентами правил робочого розпорядку, по організації додаткових учбових занять, по ознайомленню з організацією науково-дослідної роботи, призначаються керівники практики від університету, які повинні бути ознайомлені з цією інструкцією під особистий підпис у журналі проведення інструктажів, що є на кафедрі (інструктаж цільовий).

2. Після прибуття на базу практики студент зобов'язаний:

- суворо дотримуватися правил внутрішнього трудового розпорядку організації, установи, закладу, підприємства та правил техніки безпеки під час виконання робіт;
- дотримуватися графіка проходження практики;
- виконувати в повному обсязі індивідуальні завдання під час практики;
- обов'язково відвідувати навчальні заняття в школі під час практики.

3. Для проведення практики в організації, установі, підприємстві видається наказ або розпорядження, в якому передбачено:

- порядок організації та проведення практики;
- створення необхідних умов студентам – практикантам на робочих місцях з охорони праці та прийняття заходів, щодо запобіганні нещасних випадків;
- контроль за виконанням студентами правил внутрішнього трудового розпорядку;
- організація додаткових учбових занять та екскурсій;
- ознайомлення з організацією, установою, підприємством та управлінням науково-дослідними роботами, впровадженню їх у виробництво, з роботою допоміжних відділів та служб;
- інші заходи, які забезпечують якісне проходження практики студентів;

4. Під час практики студент не може виконувати роботу, не передбачену програмою.

Перед початком практики керівнику практики в університеті необхідно зі студентами провести первинний інструктаж за цією інструкцією під особистий підпис студента і керівника практики в окремому журналі проведення інструктажів..

На початку практики студенти повинні отримати інструктажі з охорони праці в установі, організації, на підприємстві: вступний, первинний, повторний, позаплановий. Інструктажі проводить безпосередній керівник робіт (директор, завуч) або фізична особа, на яку наказом керівника покладені ці обов'язки. Студентам необхідно ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, організації, закладу, установи, з порядком отримання документації та матеріалів, нормативно-правовими актами, що діють в установі..

При зарахуванні студентів на штатні посади на час проходження виробничої практики на підприємстві, в установі, організації на студентів поширюється законодавство про охорону праці, правила внутрішнього розпорядку в такому ж порядку, що до їх працівників.

На студентів, не зарахованих на штатні посади, також розповсюджуються правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства, установи, організації.

Студенти, які проходять практику, а також керівники цих практик від університету зобов'язані знати і виконувати встановлені вимоги, правила і норми охорони праці, що діють в цих організаціях, установах, закладах.

Тривалість робочого часу студентів під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України і складає для студентів віком від 15 до 16 років 24 години на тиждень, від 16 до 18 років – 36 годин на тиждень (ст. 51 із змінами, внесеними Законами № 871-12 від 20.03.91, № 3610-12 від 17.11.93, № 263/95 ВР від 05.07.95), від 18 років і старше – не більше 40 годин на

тиждень (ст. 50 в редакції Закону № 871-12 від 20.03.91, із змінами, внесеними Законом № 3610-12 від 17.11.93).

При направленні студента на педагогічну практику в літні табори, заклади освіти, він зобов'язаний пройти медогляд і мати особисту медичну книжку.

II Вимоги перед початком проведення практики

2.1 Керівник практики від університету повинен:

- провести первинний інструктаж зі студентами перед практикою під особистий підпис;
  - узгодити програму та індивідуальні завдання з керівником практики від організації;
  - контролювати виконання завдань практики, бути присутнім на навчальних заняттях, брати участь в екскурсіях;

- усувати недоліки, які виявлені у процесі проведення практики.

2.2. Керівник практики від організації, підприємства, установи повинен:

- забезпечити студентів робочими місцями, необхідним обладнанням та матеріалами;
- запровадити порядок та систематично перевіряти стан робочих місць студентів у підрозділах організації;
- ознайомити студентів з правилами внутрішнього трудового розпорядку організації та контролювати його дотримання;
- організувати вивчення правил техніки безпеки при проведенні робіт і перевірку їх виконання;
- узгодити з керівником практики від університету індивідуальні завдання студентів;
- організувати навчальні заняття, а також екскурсії в організації та на дослід.-виробництво;
- ознайомити студентів з організацією та управлінням науковими дослідженнями в підрозділах організації.

2.3. Обов'язки безпосередніх керівників, призначених базами практики, зазначені в окремих розділах договорів на проведення практики.

Керівник практики від підприємства, організації, установи:

- несе особисту відповідальність за проведення практики;
- організовує практику згідно з програмами практики;
- визначає місця практики, забезпечує найбільшу ефективність її проходження;
- організовує ознайомлення студентів з правилами техніки безпеки і охорони праці;
- забезпечує виконання погоджених з навчальним планом графіків проходження практики в структурних підрозділах підприємства, установи, організації;
- надає студентам-практикантам можливість користуватись наявною літературою, необхідною документацією;
- забезпечується і контролює дотримання студентами-практикантами правил внутрішнього розпорядку;
- створює необхідні умови для засвоєння практикантами нової техніки, передової технології, сучасних методів організації праці;
- контролює виконання Кодексу законів про працю України тощо.

2.4. Студенти вищих навчальних закладів при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики від навчального закладу направлення, інструктаж на робочому місці, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку;
- нести відповідальність за виконану роботу;

III. Вимоги під час проходження практики

Робочий час і його використання

3.1. Кожен студент зобов'язаний кожного дня для відмічати своє прибуття на роботу і після закінчення роботи згідно встановленого порядку в організації, закладі.

3.2. Час роботи, обідньої перерви, закінчення роботи, збору необхідного матеріалу для звіту про проходження практики встановлюються за згодою з керівником установи, закладу, організації в залежності від роботи, яка виконується студентами

3.3. Керівники навчальної, виробничої (педагогічної) практики зобов'язані перевіряти дотримання виробничої дисципліни студентами.

3.4. Студентам не дозволяється:

- залишати робоче місце без дозволу адміністрації закладу, організації;
- відвертати увагу працюючих від виконання безпосередньої роботи сторонніми розмовами.

3.5. Обов'язки студентів:

- Берегти власність закладу, організації, де проходиш практику.
- Своєчасно і старанно виконувати доручену роботу.
  - До початку виробничої або педагогічної практики необхідно пройти вступний інструктаж в службі охорони праці установи (закладу), в якому ознайомитися з установою, організацією або навчальним закладом, з правилами безпечної поведінки на його території, нормативно-правовими актами з питань охорони праці, з пожежної безпеки, знати як користуватися первинними засобами пожежогасіння і телефон за № 01 виклику пожежної команди міста у разі виникнення пожежі.
  - Своєчасно надати першу долі карську допомогу у разі травмування, поранення іншої особи.
  - Пройти первинний інструктаж на робочому місці, який проводиться керівником під особистий підпис у журналі інструктажів. Без проходження вступного та первинного інструктажів приступати до роботи заборонено законодавством.
  - До початку роботи з приладами, на устаткуванні, спортивних снарядах, верстатному обладнанні в майстернях, у лабораторіях фізики, хімії, комп'ютерних класах, спортивних залах, необхідно ознайомитися з улаштуванням та особливостями даного обладнання, безпечними прийомами роботи при нормальному режимі та вміти правильно діяти у разі виникнення аварійних ситуацій. Ознайомитися з інструкціями з охорони праці, з безпеки життєдіяльності, які знаходяться у вищезазначених приміщеннях.
  - Не дозволяється особисто проводити ремонт механічного та електрообладнання, регулювання або налагодження верстатів. Ці роботи повинні проводити кваліфіковані працівники у присутності майстра і студента з метою придбання відповідних навиків.
  - На роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, а також на роботах, пов'язаних із забрудненням необхідно користуватися відповідними захисними засобами, спецодягом, спецвзуттям.
  - Чітко дотримуватися виробничої і трудової дисципліни. Не вживати спиртних напоїв.
  - Не нехтувати індивідуальними захисними засобами і пристосуванням. Не залишатися безучасними при виявленні порушень установлених норм і правил охорони праці, гігієни труда, пожежної безпеки, а також у випадках коли трапився нещасний випадок.

Забороняється приступати до роботи :

- якщо не вивчили особливості даної роботи;
- без дозволу керівника або майстра робіт;
- до вивчення безпечних прийомів роботи;
- на неполадковому обладнанні, з несправними інструментами;
- ходити в місцях, які не визначені для проходів і переходів;
- перебігати дорогу перед транспортом, що рухається;
- усувати пошкодження в електричній мережі і електрообладнанні, відмикати електрошафи;
- включати і зупиняти машини, механізми, робота на яких заборонена;
- користуватися саморобними електронагрівальними приладами, або приладами з відкритою спіраллю для обігріву приміщення, відкритим вогнем на території та палити в не відведених для паління місцях;
- відвертати увагу працюючих сторонніми розмовами;
- працювати при нездужанні чи при легкому травмуванні;
- працювати у випадку аварійного стану верстатів та іншого обладнання;
- використовувати незаземлене електрообладнання та електроінструменти;
- працювати на спортивних снарядах, які не пройшли випробування;
- наближатися до обірваних проводів електричних мереж, щоб не потрапити під ураження електричного струму – крокова напруга;
- у нетверезому стані та вживати спиртні напої на робочому місці.

IV. Дії в аварійних ситуаціях

4.1. Про кожний нещасний випадок, який стався з учасником навчально – виховного процесу, потерпілий або свідок нещасного випадку повинен:

- при виявленні неполадок в обладнанні чи аварійного стану необхідно терміново припинити роботу, зупинити роботу обладнання і доповісти керівнику робіт;
- терміново прийняти заходи щодо надання першої долікарської допомоги потерпілому, викликати швидку допомогу за № 03;
- терміново повідомити про випадок безпосередньо керівника практики, заходу, який сповіщає ректора та службу охорони праці.

При виникненні пожежі (ознак горіння) кожна людина **ЗОБОВ'ЯЗАНА:**

Негайно повідомити про це пожежну охорону за **телефоном 01**. При цьому необхідно назвати адресу об'єкта, вказати кількість поверхів, місце виникнення пожежі, обстановку на пожежі, наявність людей і назвати своє прізвище;

- повідомити про пожежу керівника або охоронника ;
- включити оповіщення про пожежу і вжити можливі заходи щодо евакуації людей та матеріальних цінностей;
- надати допомогу черговому у відкриванні запасних виходів;
- розпочати гасіння пожежі наявними засобами пожежогасіння;
- після прибуття пожежної команди виконувати їх рекомендації.

Основними засобами щодо попередження аварій – це чітко знати та виконувати Правила внутрішнього розпорядку, дотримання норм і правил з охорони праці, електро-, пожежної безпеки, постійний контроль за їх виконанням.

Засобами пожежогасіння в установі, організації є:

- вогнегасники порошкові ОП –5, ОП- 6, які знаходяться у спеціально відведених місцях, позначених надписом;

- пожежні крани укомплектовані гайками, перевірені розміщені на кожному поверсі;

Крім цього до засобів пожежогасіння відносяться відра , які використовуються для волого прибирання приміщень.

При виникненні пожежі необхідно пам'ятати, що **електропроводку, яка горить ДОЗВОЛЯЄТЬСЯ гасити тільки порошковими чи вуглекислотними вогнегасниками.**

Правила користування вогнегасниками викладені на корпусах вогнегасників.

Електробезпека

Для попередження електротравмування при користуванні побутовими електроприладами та іншим обладнанням, джерелом живлення яких є електричний струм, необхідно чітко дотримуватися вказівок виробників та прийнятих правил електробезпеки, визначених ПТЕ та Г¹ електроустановок.

При експлуатації електромережі та електроприладів забороняється:

- а) використання проводів з пошкодженою ізоляцією, несправних електророзеток, вилок;
- б) провисання електропроводів, дотикання їх між собою (крім скручених проводів);
- в) вживати для захисту електромережі некалібровані запобіжники і сурогати, так звані "жучки" тощо;
- г) влаштовувати тимчасові електромережі;
- д) використовувати нагрівальні прилади без вогнетривких підставок;
- е) пропускати електропроводи через стіну, перегородки без додаткової ізоляції (фарфорові втулки, ебонітові трубки і т. п.);
- ж) вживати для опалення саморобні нагрівальні печі або потужні електричні лампи;

Під час надання потерпілому допомоги не дозволяється охолодження його тіла, залишати потерпілого на сирій землі, на кам'яній, бетонній або металевій підлозі. Під потерпілого необхідно підстелити що-небудь тепле і, якщо можливо, зігріти його.

Акт Н–2 складається на нещасні випадки із студентами, які сталися під час навчально-виховного процесу. Якщо стався нещасний випадок груповий або із смертельним наслідком проводиться спеціальне розслідування.

Про кожний нещасний випадок негайно треба повідомити керівника робіт, викладача завідувача кафедри, деканат, ректорат.

Розслідуванню підлягають нещасні випадки: травми, гострі отруєння, які виникли внаслідок різних факторів.

Нещасний випадок, який стався під час навчально-виховного процесу, викликав в студента втрату працездатності не менше одного дня відповідно до медичного висновку, оформляється актом форми Н-2.

Адміністрація зобов'язана видати потерпілому (його батькам, або особі, яка представляє інтереси потерпілого) копію акта форми Н-2 не пізніше трьох днів після закінчення розслідування по ньому.

V. Відповідальність студентів

За недотримання вимог правил і норм охорони праці та пожежної безпеки, встановлених правил в установах, організаціях, навчальному закладі, студенти можуть притягуватися до дисциплінарної відповідальності, а у разі грубого порушення правил техніки безпеки, пожежної безпеки, які призвели до аварії, травмування інших осіб і спричинили значну матеріальну шкоду можуть притягуватися до матеріальної і кримінальної відповідальності згідно чинному законодавству.

VI. Надання першої долікарської допомоги потерпілим.

Надання першої долікарської допомоги потерпілим.

Схема послідовності дій при наданні першої долікарської допомоги:

Вивести потерпілого з оточення, де стався нещасний випадок, якщо це загрожує його життю.

Вибрати потерпілому найбільш зручне положення, що забезпечує спокій.

Визначити вид травми, якщо це можливо (перелом, поранення, опік тощо).

Визначити загальний стан потерпілого, встановити чи не порушені функції життєво важливих органів. Без необхідності не можна ставити потерпілого на ноги, трясти, знімати одяг, обливати водою, переносити, взявши за руки та ноги

Розпочати проведення необхідних заходів:

- зупинити кровотечу;
- зафіксувати місце перелому;
- вжити реанімаційних заходів (оживлення) – штучне дихання та зовнішній масаж серця;
- обробити ушкоджені частини тіла антисептичними медикаментами. Одночасно з наданням

долікарської допомоги необхідно викликати швидку допомогу **за телефоном 03** або відправити до найближчої медичної установи.

Повідомити керівника чи охоронника установи, організації про те, що трапилось.

Важливо знати обставини, при яких сталася травма, умови які спонукали до її виникнення та час, годину і навіть хвилини, особливо, коли потерпілий втратив свідомість.

Дрібні подряпини і ранки обробляють йодом, зеленкою, спиртом, перев'язують стерильним бинтом, чистою білою тканиною або заклеюють пластиром (особливо на обличчі).

Якщо людина вдарилась головою і втратила свідомість, це свідчить про можливість струсу мозку. Потерпілого кладуть на спину (трохи піднявши голову), роблять холодний компрес, дуже обережно транспортують у лікарню.

При запамороченні з інших причин (психічне потрясіння, сильний біль, вигляд крові й ін.) хворого кладуть горілиць, ноги піднімають вище голови на 15-20 см (щоб поліпшився приплив крові до голови), розстібають комір і пояс, голову відхиляють назад і висувають нижню щелепу, щоб запобігти западанню язика і утрудненню дихання. Щоб вивести потерпілого зі стану непритомності, у більшості випадків достатньо поплескати його по обличчі долонями, обприскати холодною водою, дати вдихнути розчин аміаку (нашатирного спирту), після повернення свідомості - обережно посадити.

Для швидкої зупинки кровотечі (доки готують джгут) притискають великим або іншими чотирма пальцями кровеносну судину (артерію) до кістки вище місця, що кровоточить. Притискання потребує значного зусилля, тому зволікати з накладання джгута не можна.

Джгут накладають не довше як на годину. За цей час потерпілого треба доставити в медпункт. Якщо ж це неможливо, то за годину, а в холодну пору року за півгодини треба, притиснувши артерію пальцями, джгут послабити або зняти зовсім і накласти знову, коли кінцівка потепліє порожевіє. Ефективним засобом зупинки кровотечі є максимальний згин кінцівки в суглобі вище рани і фіксація її в такому положенні (прибинтуванням до тулуба).

При сонячному або тепловому ударі, ознаками яких є почервоніння обличчя, надмірний біль голови, загальна кволість, потемніння в очах, інтенсивне потовиділення, частий пульс і дихання,

нудота, блювання, нарешті запаморочення і судоми, потерпілого треба перенести в затінок, розстібнути одяг, до голови й грудей прикласти холодний компрес, напоїти холодною водою з сіллю (1/2 чайної ложки на 0,5 літра води). Щоб запобігти тепловому та сонячному ударам, рекомендують носити світлий, вільний і легкий одяг, краще бавовняний або вовняний. Звичайно, треба покривати голову.

При кровотечі з носа потерпілого потрібно насамперед посадити у прохолодному місці, нахиливши голову вперед, поклавши в ніздрі шматочки вати і стиснути ніс пальцями. Потім голову треба відхилити назад, розстібнути комір, на перенісся покласти холодний компрес або сніг. Не можна промивати ніс, сякатися.

Порошину з ока витягують так. Чистими руками відтягають верхню повіку, потім нижню. Іноді цього буває досить, щоб порохина випала. Якщо не випала, кінчиком чистої хустинки або стерильного бинта її підсувають до краю повіки і витягають. У складніших випадках треба звернутися у лікувальний заклад.

При ураженні блискавкою енергійно розтирають шкіру рук, ніг тулуба, зігрівають (вкривають). Потерпілому, який втратив свідомість дають понюхати нашатирний спирт, негайно роблять штучне дихання. При відсутності пульсу та розширених зіницях паралельно треба робити зовнішній масаж серця. Закопувати потерпілого по плечі в землю чи обкладати його землею забороняється, це тільки погіршить стан і може призвести до смерті.

Реанімація

При відсутності в потерпілого дихання і пульсу, необхідно робити штучне дихання і непрямий (зовнішній) масаж серця. Під час долікарської допомоги необхідно стежити за зіницями очей.

Широкі зіниці свідчать про різке погіршення кровообігу мозку. При такому стані оживлення треба починати негайно.

Якщо у потерпілого відсутнє дихання, і пульс, оживлення його необхідно робити у такому порядку:

- а) покласти потерпілого на спину, поклавши йому під лікті валик із згорненого одягу;
- б) стати з лівого боку від потерпілого, покласти свою ліву руку йому під потилицю і відкинути йому голову назад;
- в) відкрити потерпілому рот, звільнити його від слизу за допомогою марлі або носової хусточки і зробивши два-три глибоких вдихи, вдувати через марлю або хустку повітря із свого рота в рот потерпілого;
- г) звільнити рот і ніс потерпілого після закінчення вдудання, щоб не заважати вільному видиху, після видиху людина, що надає допомогу, знову повинна зробити два-три глибоких вдихи в рот потерпілому.

Частота дихання не повинна перевищувати 12–16 раз на хвилину.

При відновленні у потерпілого самостійного дихання деякий час слід продовжувати штучне дихання до повного приведення потерпілого до свідомості або до прибуття лікаря.

Якщо у потерпілого відсутній пульс, необхідно для підтримання життєвої діяльності організму (для відновлення кровообігу) одночасно з штучним диханням (вдуданням повітря) робити зовнішній масаж серця.

Зовнішній (непрямий) масаж серця слід робити ритмічно стискаючи серце через передню стінку грудної клітки при надавлюванні на відносно рухому нижню частину грудної клітки з частотою 60–70 раз на хвилину. Це забезпечує достатній кровообіг в організмі, якщо серце не працює. Оживлення не припиняйте, якщо навіть потерпілий не подає ознаки життя. Тільки лікар може вирішити питання про доцільність чи безкорисність проведення потерпілого до притомності.

У випадку, якщо необхідно надати першу допомогу, треба її надавати негайно, за можливістю тут же, на місці пригоди.

Проректор з науково-педагогічної роботи

Є.О. Клоц

Узгоджено:

Інженер з охорони праці

Л.О.Василенко

**Інженер з обслуговування
обладнання**

Г.П. Кривошея